

Vraag	Antwoord	Scores

Opgave 2 Jong geleerd, oud gedaan

5 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- informatie uit de inleiding die de redenering ondersteunt dat verlaging van de kiesgerechtigde leeftijd de representativiteit van overheidsbesluiten kan verhogen, waarbij benoemd wordt dat jongeren zich zorgen maken over andere politieke vraagstukken dan ouderen / dat jongeren andere opvattingen over bestaande maatschappelijke problemen hebben 1
- een redenering dat verlaging van de kiesgerechtigde leeftijd de representativiteit van overheidsbesluiten kan verhogen, met een toepassing van het kernconcept representativiteit 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In de inleiding staat dat de opkomst van jongeren bij verkiezingen (relatief) laag is en dat jongeren zich zorgen maken over andere politieke vraagstukken dan ouderen / dat jongeren andere opvattingen over bestaande maatschappelijke problemen hebben. In de inleiding staat ook dat het verlagen van de kiesgerechtigde leeftijd een positief effect kan hebben op de opkomst van jongeren bij verkiezingen 1
- Door de kiesgerechtigde leeftijd te verlagen kunnen meer jongeren via hun stem hun standpunten en belangen kenbaar maken. Dit kan betekenen dat volksvertegenwoordigers in hun standpunten en afweging van belangen meer rekening houden met standpunten en belangen van jongeren. Als de standpunten en besluiten van de volksvertegenwoordigers meer overeenkomen met die van de jongeren is er sprake van meer representativiteit 1

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 2 Een juist antwoord bevat: een uitleg wanneer een verlaging van de leeftijdsgrens voor passief kiesrecht naar 16 jaar zal leiden tot een hogere representatie van jongeren in een volksvertegenwoordiging zoals een gemeenteraad, met: • een omschrijving van een situatie dat jongeren van 16 en 17 jaar zich verkiesbaar gaan stellen en verkozen worden 1 • een uitleg dat die situatie zal leiden tot een hogere representatie van jongeren in een volksvertegenwoordiging zoals een gemeenteraad, met een toepassing van het kernconcept representatie 1 voorbeeld van een juist antwoord: • Dat zal het geval zijn als ook jongeren van 16 en 17 jaar zich verkiesbaar gaan stellen (passief kiesrecht) en verkozen worden (doordat er voldoende op hen gestemd is) 1 • In dat geval zullen jongeren meer vertegenwoordigers in de gemeenteraad/een volksvertegenwoordiging krijgen. Er is dan sprake van een hogere representatie van jongeren in de gemeenteraad/een volksvertegenwoordiging 1	
7	maximumscore 2 Een juist antwoord bevat: • een uitleg dat het kiesstelsel een politieke institutie is, met een toepassing van het kernconcept politieke institutie 1 • een voorbeeld uit de inleiding van de opgave bij het kernconcept politieke institutie 1 voorbeeld van een juist antwoord: • Het kiesstelsel is een politieke institutie omdat er sprake is van wettelijke en dus geformaliseerde regels die het (mogelijke) (stem)gedrag van burgers inzake verkiezingen reguleren 1 • Een van deze wettelijk vastgelegde regels is dat de leeftijd waarop men in Nederland mag stemmen voor vertegenwoordigende organen 18 jaar is 1	

Vraag	Antwoord	Scores

8 maximumscore 3

Een juist antwoord bevat:

- een hypothese over het verband tussen de kiesgerechtigde leeftijd en politieke betrokkenheid van 16- en 17-jarige jongeren 1
- de mate van politieke betrokkenheid als afhankelijke variabele en het al dan niet mogen stemmen op 16- en 17-jarige leeftijd / het al dan niet verlagen van de kiesgerechtigde leeftijd als onafhankelijke variabele 1
- een operationalisering van politieke betrokkenheid bij de lokale politiek 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Als jongeren op 16- en 17-jarige leeftijd mogen stemmen, dan is hun politieke betrokkenheid groter dan als ze niet mogen stemmen op 16- en 17-jarige leeftijd. / Als de kiesgerechtigde leeftijd verlaagd wordt, dan neemt de politieke betrokkenheid van 16- en 17-jarige jongeren toe 1
- de afhankelijke variabele: de mate van politieke betrokkenheid van 16- en 17-jarigen; de onafhankelijke variabele: het al dan niet mogen stemmen op 16- en 17-jarige leeftijd / het al dan niet verlagen van de kiesgerechtigde leeftijd 1
- Een operationalisering van politieke betrokkenheid bij de lokale politiek is het lidmaatschap van een lokale politieke partij 1

9 maximumscore 1

niet-electorale participatie

Een voorbeeld daarvan uit tekst 2 is deelnemen aan een klimaatdemonstratie (r. 1-4).

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als beide antwoordelementen juist zijn.

10 maximumscore 2

a

- de ontwikkelingsvisie 1

b

- De instrumentele visie: volgens deze visie is politieke participatie vooral een middel om tot besluiten te komen 1

Opmerking

Het scorepunt bij b alleen toekennen als naam en doel beide juist zijn.

Vraag	Antwoord	Scores

11 maximumscore 3

Een juist antwoord bevat:

- informatie uit regel 36 tot en met 74 van tekst 2 waarin het kernconcept politieke socialisatie te herkennen is 1
- het noemen van twee socialisatoren die in tekst 2 aan de orde komen 1
- een redenering dat de kans dat jongeren gaan stemmen groter is als zij 16 of 17 jaar zijn, dan wanneer zij 18 jaar of ouder zijn, met een toepassing van het kernconcept politieke socialisatie en de rol die de socialisatoren spelen 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Jongeren van 16 en 17 jaar zitten nog op school en wonen nog thuis. Als jongeren nog op school zitten en thuis wonen is dat (volgens De Lange) een gunstigere context (dan als jongeren al uit huis en van school zijn), waarin je jongeren goed kunt begeleiden richting de eerste keer stemmen (r. 53-56) 1
- Het onderwijs/de school en het gezin/ouders zijn twee socialisatoren waardoor jongeren politiek gesocialiseerd worden 1
- Als jongeren nog op school zitten en thuis wonen, is het makkelijker om aan hen kennis, vaardigheden en houdingen over te dragen die deel uitmaken van de (democratische) politieke cultuur in Nederland. Zij zijn in deze context makkelijker politiek te socialiseren. Ouders en docenten op school kunnen de jongeren in deze context makkelijker stimuleren om te gaan stemmen. Als jongeren al mogen stemmen als zij 16 of 17 jaar zijn, wordt de kans dat zij gaan stemmen dus groter 1

Vraag	Antwoord	Scores

12 maximumscore 3

Een juist antwoord bevat:

- een uitleg dat in het verlagen van de kiesgerechtigde leeftijd een veranderingsvraagstuk te herkennen is, met een toepassing van het hoofdconcept verandering 1
- een uitleg dat in het verlagen van de kiesgerechtigde leeftijd een veranderingsvraagstuk te herkennen is, met het noemen en de toepassing van het kernconcept democratisering 1
- informatie uit regel 36-74 van tekst 2 waarin democratisering te herkennen is 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In het verlagen van de kiesgerechtigde leeftijd is een veranderingsvraagstuk te herkennen, omdat het verlagen van de kiesgerechtigde leeftijd een ontwikkeling in de samenleving laat zien in de richting van meer gelijkheid tussen de generaties / tussen jongeren en ouderen 1
- Als de kiesgerechtigde leeftijd verlaagd wordt van 18 naar 16 jaar en jongeren van 16 en 17 jaar dus mogen stemmen, dan vermindert de machtsongelijkheid tussen de generaties / tussen jongeren en ouderen, want dan krijgen jongeren relatief meer inspraak. Er is dan sprake van democratisering 1
- In tekst 2 staat dat als zestienjarigen mogen stemmen, er ook beter naar ze wordt geluisterd (r. 71-74) 1

13 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een vergelijking op basis van gegevens uit figuur 1 1
- een uitleg dat uit figuur 1 blijkt dat er sprake is van sociale ongelijkheid, met een toepassing van het kernconcept sociale ongelijkheid 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Uit figuur 1 blijkt dat met name mensen die tussen 1915 en 1955 zijn geboren, relatief veel profijt / voordelen van de overheid hebben gehad dan wel zullen hebben, in vergelijking met andere generaties 1
- Figuur 1 laat dus zien dat er een ongelijke verdeling is van (overheids)geld (een schaars en hooggewaardeerd goed) op grond van het geboortjaar. Er is dus sprake van sociale ongelijkheid 1